Grzegorz Chromik
Autoreferat

Spis treści

1. Imię i Nazwisko: 1

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej. 1

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych. 2

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.): 2

a) tytuł osiągnięcia naukowego: 2

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy). 2

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania. 2

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych 7

a) Badania nad zabytkami języka niemieckiego w Małopolsce 7

b) Onomastyka Bielskiej Niemieckiej Wyspy Językowej. 7

c) Badania nad językiem kancelaryjnym kancelarii książąt cieszyńskich 8

d) Badania pisanego i mówionego języka Bielskiej Niemieckiej Wyspy Językowej. 8

e) Analiza danych statystycznych dotyczących stosunków językowych. 8

f) Edycja tekstów źródłowych: 9

g) Badania z dziedziny translatoryki: 9

6. Udział w konferencjach międzynarodowych 9

1. Imię i Nazwisko:

Grzegorz Chromik

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

Doktorat

Dziedzina: nauk humanistycznych. Dyscyplina: językoznawstwo
Specjalność: językoznawstwo. Data uzyskania stopnia: 18/12/2003

Praca doktorska: *Schreibung und Politik Untersuchungen zur Graphematik der Frühneuhochdeutschen Kanzleisprache des Herzogtums Teschen*

Promotor: dr hab. Antoni Dębski, prof. UJ
Instytucja nadająca stopień: Uniwersytet Jagielloński; Wydział Filologiczny

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych.

Uniwersytet Jagielloński; Wydział Filologiczny; Instytut Filologii Germańskiej, od 1 X 2005

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Oświęcimiu; Instytut Filologii, 2007-2011

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego:

Geschichte des deutsch-slawischen Sprachkontaktes im Teschener Schlesien

[Historia niemiecko-słowiańskiego kontaktu językowego na Śląsku Cieszyńskim]

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy).

Autor: Grzegorz Chromik

Monografia w serii wydawniczej: Forschungen zur deutschen Sprache in Mittel-, Ost- und Südosteuropa FZ DiMOS, tom 7.

Wydawca: Universität Regensburg, Niemcy, 2018

E-book Open Acces. ISBN 978-3-88246-389-7, DOI 10.5283/epub.37387 (istnieje również wersja drukowana nosząca datę 2019).

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Zamysłem towarzyszącym opracowaniu tej pozycji było kompleksowe ujęcie kontaktu językowego na Śląsku Cieszyńskim od zarania dziejów po rozpad monarchii Habsburgów. Teren ten nadaje się bardzo dobrze do tego rodzaju badań z kilku powodów. Po pierwsze tworzy on zamkniętą całość o prawie niezmiennych granicach przez kilkaset lat, po drugie był to aż po koniec II wojny światowej teren wielojęzyczny – polsko-czesko-niemiecki. Trzecim powodem był brak pozycji w literaturze, ujmującej to zagadnienie w sposób kompleksowy i wolny od ideologii politycznych (dotychczas prace poświęcone jednemu językowi miały często

na celu podkreślenie roli niemczyzny i osadnictwa niemieckiego dla kultury regionu względnie jego pradawną „czeskość" lub „polskość", nie zaś faktyczne przenikanie się tych kultur).

Dla badań kontaktu językowego i szeroko rozumianej socjolingwistyki niezmiernie ważną sprawą są sprawy pozajęzykowe mające wpływ na życie ludności i używanie języka przez tą ludność. Mając doświadczenie w naukach historycznych i w historii opisywanego regionu w szczególności, autor publikacji wiedział, że kontakt językowy ulegał różnym wpływom w różnych okresach historycznych, w różnych miejscach badanego obszaru (mimo jego niewielkich rozmiarów) i w różnych grupach ludności. Te grupy należy rozumieć bardzo szeroko – możemy tu mówić o stanach społeczeństwa feudalnego, ich przemianom w okresie nowożytnym, społecznościach wyznaniowych, rejonach geograficznych).

Publikacja podzielona jest na trzy zasadnicze części.

Część pierwsza nosi tytuł „Geschichte des Sprachkontaktes" [Historia kontaktu językowego] i jest najobszerniejsza, bo obejmuje 210 stron. Można ją nazwać socjolingwistyczno-historycznym opisem zjawisk jakie zachodziły na badanym obszarze, nie zajmuje się zaś językami jako takimi – te są bowiem opisane w części drugiej „Die Sprachen des Teschener Schlesien und die Ergebnisse des Sprachkontakts" [Języki Śląska Cieszyńskiego i skutki kontaktu językowego]. Część trzecia, nazwana tu Aneksem, jest opisem użycie języka na terenie poszczególnych miejscowości Śląska Cieszyńskiego.

Jak wspomniano wyżej, część pierwsza nosi tytuł „Geschichte des Sprachkontaktes" [Historia kontaktu językowego] i zajmuje się opisem zjawisk historycznych powodujących kontakt językowy i ich efektami. Dla lepszego ujęcia badanych zjawisk należało stworzyć odpowiednią periodyzację dziejów kontaktu językowego na badanym terenie, gdyż na już logikę kontakt językowy musiał być inny w warunkach społeczeństwa średniowiecznego a dwudziestowiecznego (rozdział 1.1). Ponadto w rozdziale 1 opisano teren badawczy, źródła i stan badań. Rozdział 2 opisuje przyjęty sposób rozumienia pojęcia „kontakt językowy". Rozdział 3 jest jedynie przybliżeniem historii regionu i nie ma charakteru badawczego. Wprowadza jednak również do dziejów wykrojonych z Księstwa Cieszyńskiego wolnych państw stanowych. W badaniach dotychczasowych zagadnienie odrębnych niż w reszcie księstwa uwarunkowań pozajęzykowych w państwach stanowych nie było uwzględniane, z wyjątkiem badań W. Kuhna dla Bielska.

Pierwszy z wyznaczonych okresów obejmuje czas od zarania dziejów (czyli dla naszego terenu XIII wieku) po wczesne czasy nowożytne, tu dla celów tej pracy przyjęto rok 1571. Opisano go w rozdziale 5.

Dla jego wyznaczenia w takich granicach decydujące były następujące czynniki

- w opisywanym okresie Księstwo Cieszyńskie jest politycznie jednym organizmem państwowym,

- koniec okresu zbiega się z reformacją, mającą duże skutki dla historii regionu, istniejące nawet do dziś w postaci ludności wyznania ewangelicko-augsburskiego.

- Brak wpływu języka oficjalnego (języka kancelaryjnego) na życie ludności z powodu analfabetyzmu większość chłopstwa, stanowiącego zdecydowaną większość ogółu ludności,

- współistnienie mówionych dialektów języka polskiego (większość obszaru), czeskiego (zachód) i niemieckiego (trzy wyspy językowe: Bielsko, Cieszyn i Frysztat),

- istnienie wszystkich warstw społeczeństwa feudalnego,

- język polski nie występuje w postaci tekstów pisanych, ale jest podstawą większości nazw miejscowych i osobowych. Język niemiecki i czeski pełnią rolę języków kancelaryjnych.

Dlatego w rozdziale 4 osobno potraktowano udział ludności niemieckiej w mieszczaństwie (i to w poszczególnych miastach – podrozdział 4.1.1), chłopstwie (z uwzględnieniem różnic regionalnych – 4.1.2), rycerstwie (4.1.3) i duchowieństwie (4.1.4). Opisano sprawy językowe związane z funkcjonowaniem dworu książęcego i kancelarii książęcej (podrozdział 4.2) oraz początków szkolnictwa (4.3). Zagadnienie niemieckich i słowiańskich nazw miejscowych opisano w podrozdziale 4.4. Podrozdział 4.5 poświęcony jest nazwom osobowym, w tym niezwykle ciekawemu zagadnieniu tworzenia nazwisk z obcego materiału językowego (tj. nazwisk niemieckich utworzonych od słów polskich i odwrotnie).

W drugim okresie, zdecydowanie krótszym od poprzedniego, mamy do czynienia ze znaczącymi przemianami politycznymi. Ten okres od reformacji i podziału Księstwa Cieszyńskiego do końca XVIII wieku obejmuje rozdział 5. Dla jego wyznaczenia przyjęto

- sprzedaż znacznym obszarów księstwa przekształconych w państwa stanowe, wyłączone spod władzy książęcej. Powoduje spadek udziału ludności niemieckiej i czeskiej w samym księstwie, ale wzrost udziału tych grup etnicznych w wydzielonych państwach stanowych – czeskiego we Frydku i niemieckiego w Bielsku. Każde z państw stanowych należy teraz badać osobno – na przykład w Bielsku i okolicach mamy już prawie wyłączny kontakt językowy niemiecko-polski, bez udziału czeskiego, we Frydku na znaczeniu traci kontakt z językiem polskim.

- naturalny zanik dwóch niemieckich wysp językowych – Cieszyn i Frysztat.

- zróżnicowanie wyznaniowe, początek piśmiennictwa polskiego u protestantów w Księstwie, mimo że językami kancelaryjnymi pozostaje czeski, wzrost znaczenia niemieckiego.

- germanizacja a następnie zanik szlachty i jej zastąpienie przez administrację habsburską i magnaterię,

- wymarcie Piastów cieszyńskich w 1653 r., co wbrew pozorom nie miało większego znaczenia dla spraw językowych. Dlatego ta tak popularna w badaniach nad historią Księstwa Cieszyńskiego cezura nie ma zastosowania w przedmiotowej pracy.

Zmienione realia wymagały dostosowania podziału na rozdziały do zjawisk nieznanych w poprzednim okresie. Przede wszystkich podzielono opis kontaktu językowego na państwa feudalne – osobno resztę Księstwa Cieszyńskiego (podrozdział 5.1), osobno zaś państwa stanowe niższego rzędu (podrozdziały 5.2-5.4). Sprawy wspólne dla całego regionu zajęły kolejne duże podrozdziały, tj. duchowieństwo (5.5), działania wojenne i związane z nimi

zjawiska kontaktu językowego (5.6) oraz ludność żydowska (5.7), wcześniej nieliczna i niemal bez znaczenia. Stosunki językowe w większych państwach feudalnych (mniejsze obejmowały niekiedy po kilka wsi) podzielono znów według stanów społeczeństwa feudalnego, osobno zaś potraktowano szkolnictwo, drukarstwo i uczonych. W przypadku Bielskiej Niemieckiej Wyspy Językowej bliżej przedstawiono stosunki językowe w poszczególnych wsiach tego szczególnego regionu (podrozdział 5.2.5). Podrozdział poświęcony Bielsku, jako rdzennej niemieckiej wyspie językowej, został potraktowany nieco szerzej (5.2). Dostosowanie się do realiów politycznych regionu było koniecznie – i tak, pisząc o szlachcie jako warstwie społecznej, można pisać jedynie o Księstwie Cieszyńskim, gdzie obok samego księcia występowali miejscowi szlachcice. W państwach stanowych niższego rzędu jedyną rodziną szlachecką byli zwykle właściciele samego państwa. Te rodziny przedstawiono szerzej, zwłaszcza w przypadku większych państw stanowych Bielsko i Frydek.

Trzeci i ostatni okres trwa od przełomu XVII i XVIII wieku po rozpad Austro-Węgier w 1918 roku (rozdział 6).

Początek XIX wieku był z jednej strony okresem rozwoju szkolnictwa, z drugiej wzrostu atrakcyjności kultury niemieckiej. Miasta szybko nabierały niemieckiego charakteru. Zanikło społeczeństwo stanowe. Granice państw stanowych straciły na znaczeniu, a teren dawnego księstwa jako cyrkuł cieszyński stał się jedną jednostką administracji austriackiej. Upadek ograniczeń feudalnych ułatwił kontakt językowy, np. poprzez ułatwienie przenoszenia się do miast. W okolicy Polskiej Ostrawy rozwinęło się górnictwo, w połowie XIX wieku pojawiła się sieć kolejowa z całymi wielojęzycznymi osiedlami kolejarzy. Powstały nowoczesne nacjonalizmy, z drugiej strony reformy językowe po 1867 roku dały językowi polskiemu status języka urzędowego. Bujnie się rozwijająca prasa daje wgląd w sprawy językowe kraju.

Tu po raz kolejny podział na rozdziały należało dostosować do zmienionych realiów polityczno-społecznych. Podział na państwa stanowe stracił na znaczeniu. Rozwój techniki doprowadził do industrializacji, migracji ludności i powstania nowych osiedli przemysłowych. Powstała klasa robotnicza. Stąd podrozdział 6.1 poświęcony przemianom społecznym. W podrozdziale 6.2 opisano politykę językową nowoczesnej administracji. Żydzi i tu wykazywali specyficzne zachowanie językowe, stąd osobne ujęcie ich w podrozdziale 6.3. Inaczej niż we wcześniejszych okresach, można mówić tu o różnych zachowaniu językowym pewnych instytucji, z którymi każdy mieszkaniec terenu miał teraz do czynienia (szkolnictwo – podrozdział 6.4), sądownictwo (6.5), wojsko (6.6), administracja szczebla powiatowego (6.7). Czasy po Wiośnie Ludów, rewolucji znoszącej resztki przywilejów feudalnych i ograniczeń dla pewnych grup ludności (chłopów, Żydów) to także parlamentaryzm i partie polityczne. O nich traktuje rozdział 6.8. Sprawy językowe grały teraz dużą rolę w polityce i wywoływały wielkie emocje. Specjalne miejsce zajmuje tu partia tzw. „Ślązakowców", głosząca narodową odrębność polskojęzycznej ludności śląskiej od Polaków i pobratymstwo z Niemcami (podrozdział 6.8.2). W podrozdziale 6.8.3. opisano szeroko pojętą działalność kulturalną – biblioteki, prasę, teatr, stowarzyszenia, historiografię, w której sprawy językowe grały bardzo ważne role.

Druga część pracy poświęcona jest skutkom kontaktu językowego dla samych języków. Jej opracowanie natrafiło na wiele trudności związanych ze szczupłością danych źródłowych.

Wiadomo ponadto, że dla dawniejszych czasów dane odnoszące się do języka mówionego muszą być szczególnie trudne do znalezienia, gdyż dostępne są jedynie źródła pisane. Ale i w tych źródłach znajduje się okruchy języka mówionego, w postaci dialektalizmów, np. w księgach cechów bielskich.

Dane odnoszące się do XIX wieku są najpełniejsze i prowadzą wręcz do zaskakujące wniosków. O ile chodzi o język niemiecki (rozdział 1), to mamy tu do czynienia w warstwie pisanej i mówionej z pewną ilością zapożyczeń słowiańskich (w języku mówionym, takim jak dialekt chłopów ze wsi koło Bielska jest ich oczywiście więcej), lecz nie jest ich zbyt dużo.

Bardziej interesująca jest rola gwary polskiej (rozdział 2) i czeskiej (rozdział 3) w połowie XIX wieku, zanim tożsamości narodowe i nacjonalizmy nie zaburzyły pierwotnego stanu. Okazuje się bowiem, że istniało prawie zupełne zerwanie więzi kulturowej, zwłaszcza polskojęzycznej ludności, z resztą polskiego obszaru językowego prowadzące do braku możliwości komunikacyjnej między śląskimi użytkownikami polskiej gwary a polskim językiem literackim. Rolę języka standardowego wyższych warstw społeczeństwa na Śląsku Cieszyńskim przejął w owym czasie całkowicie język niemiecki, polski pełnił zaś rolę bazowego języka rozmów codziennych. Przez pewien czas powstawała literatura w polskiej gwarze. Pisma polskie kierowane do urzędów w XIX wieku, gwarowe, przesiąknięte germanizmami i pisane *Kurrentem*, również świadczą o tym zjawisko. Działalność „budzicieli" polskości w połowie XIX wieku zaczynała się zwykle od nauczenia się samemu polskiego języka literackiego i jego dalszego nauczania. Publiczne używanie gwary stało się nawet symbolem proniemieckiej postawy politycznej, bazującej na tej śląskiej odrębności od reszty polskiego obszaru językowego.

Trzecią częścią pracy jest „Sprachliches Ortsrepertorium". Zawiera one opis stosunków językowych we wszystkich miejscowościach historycznego Śląska Cieszyńskiego w opisywanym okresie, w zakresie, na jaki pozwalały źródła. Nie są to dane wypisane z jednego źródła statystycznego, lecz jest to wynik poszukiwań takich informacji we wielu źródłach (dane kościelne, katastry, dane szkolne, statystyki urzędowe, wspomnienia). Zauważono przy tym istnienie osiedli przemysłowych i skutki uprzemysłowienia w poszczególnych miejscowościach.

Wyżej opisane osiągnięcie naukowe jest zwieńczeniem wieloletnich badań tego zagadnienia. Poprzedziły je następujące mniejsze publikacje:

- Sprachliche Verhältnisse im heutigen polnischen Teil des Teschener Schlesiens : ein historischer Überblick. W: Auf den Spuren der Deutschen in Mittel- und Osteuropa : Sławomira Kaleta-Wojtasik in memoriam, 2017. - S. 143-161
- Zarys historii polsko-niemieckiego kontaktu językowego i języka niemieckiego na Śląsku Cieszyńskim, w: Rusek Halina, Drożdż Anna (red.): Tożsamość etniczna i kulturowa Śląska w procesie przemian (Prace i Materiały Etnograficzne / Travaux et Materiaux Ethnographiques t. XXXVI), Polskie Towarzystwo Ludoznawcze: Wrocław-Cieszyn 2009, s. 381-391.
- Austriazismen im polnischen Dialekt des Teschener Schlesien, LITERATUR, KULTUR UND SPRACHE IM UNIVERSITÄREN DIALOG ZWISCHENBILANZ UND PERSPEKTIVEN

HANNA KACZMAREK, JOANNA AWNIKOWSKA-KOPER (HRSG.), Częstochowa 2013, s. 189-196

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych.

a) Badania nad zabytkami języka niemieckiego w Małopolsce.

W tym zamierzeniu badawczym ukazał się szereg artykułów na następujące tematy:

1) Badanie śląskiego kancelaryjnego języka wsi Markowa, w tym w porównaniu w innymi wiejskimi niemieckimi wyspami językowymi w dawnej historycznej Rusi Czerwonej (Krzemienica, Krościenko). Temat ten jest rozwojowy i powinien doprowadzić do wydania edycji tekstu źródłowego, jakim jest księga sądowa wsi Markowa, w latach 1590-1624 prowadzona prawie wyłącznie w języku niemieckim.

Pozycje poświęcone temu zagadnieniu:

- Das Schöffenbuch von Markowa – ein Denkmal des frühneuhochdeutschen schlesischen Dialekts aus Polen im Vergleich mit Krzemienica und Bielitz. W: Zeitschrift des Verbandes Polnischer Germanisten / Czasopismo Stowarzyszenia Germanistów Polskich, t. 2, 2013. Wyd.: Zofia Berdychowska, Robert Kołodziej, Paweł Zarychta. WUJ, Kraków 2014. S. 43-52;

- Entwicklung der Graphematik im Schöffenbuch von Markenhau/Markowa. W: Zeitschrift des Verbandes Polnischer Germanisten = Czasopismo Stowarzyszenia Germanistów Polskich : ZVPG; 2015, R. 4, nr 4, s. 247-260;

- Graphematische Analyse der ältesten Eintragungen im Schöffenbuch der galizischen deutschen Sprachinsel Markowa. W: Hanus Anna, Büttner Ruth (red.): Galizien als Kultur- und Gedächtnislandschaft im kultur- und sprachwissenschaftlichen Diskurs. Frankfurt am Main 2015: Peter Lang Edition, s. 441-452.

2) Badanie języka kancelaryjnego mniejszych miast małopolskich (tj. z wyłączeniem już dość dobrze zbadanych przez innych autorów kancelarii krakowskich)

Na ten temat:

Sprachliche Analyse der Briefe kleinpolnischer Städte im Archiv von Bardejov/Bartfeld. W: Kanzlei und Sprachkultur : Beiträge der 8. Tagung des Arbeitskreises Historische Kanzleisprachenforschung, Dresden 3. bis 5. September 2015, 2016. - S. 107-118

b) Onomastyka Bielskiej Niemieckiej Wyspy Językowej.

Badania nazw osobowych (nazwisk) i nazw miejscowych – zwłaszcza nazw polnych. W zakresie nazwisk badanie nazwisk mieszanych niemiecko-polskich i rozwoju historycznego nazwisk.

Pozycje na ten temat:

- Deutsche Familiennamen polnischer Herkunft und polnische Familienname deutscher Herkunft auf dem Gebiet der ehemaligen deutschen Sprachinsel Bielitz, w: Kątny Andrzej (red.): Kontakty językowe i kulturowe w Europie / Sprach- und Kulturkontakte in Europa

(=Studia Germanica Gedanensia t. 17 Sonderrband 1), Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego: Gdańsk 2008, s. 101-108.

- Die Flur- und Siedlungsnamen der ehemaligen deutschen Sprachinsel Bielitz. In: Bohušová Zuzana, Ďuricová Alena (red.): Germanistik interdisziplinär. Beiträge der 22. Liguistik- und Literaturtage, Banská Bystrica/Slowakei, 2014. Hamburg 2016, s. 587-595.

- Die Flur- und Straßennamen der Stadt Bielitz. W: Věra Janíková / Alice Brychová / Jana Veli čková / Roland Wagner (red): Sprachen verbinden Beiträge der 24. Linguistik- und Literaturtage, Brno/Tschechien, 2016. Brno 2018.

c) Badania nad językiem kancelaryjnym kancelarii książąt cieszyńskich.

W tej dziedzinie ukazała się monografia badającą język kancelarii książąt cieszyńskich w całym okresie wczesnośrednio-wysokoniemieckim oraz wpływom politycznym, pozajęzykowym na ten język (używanie nieco nieporadnej stylizacji górnoniemieckiej po konwersji księcia Adama Wacława na katolicyzm w okresie tzw. konfesjonalizacji języka niemieckiego w końcowej fazie okresu wczesnośrednio-wysokoniemieckiego (Schreibung und Politik. Untersuchungen zur Graphematik der frühneuhochdeutschen Kanzleisprache des Herzogtums Teschen. WUJ: Kraków 2010).

Ponadto:

- Zum Verhältnis der Politik zur Kanzleisprache im Frühneuhochdeutschen am Beispiel des Herzogtums Teschen, w: Lasatowicz maria Katarzyna/Pelka Daniela (red.): Prace germanistyczne 3 / Germanistische Werkstatt 3, Uniwersytet Opolski: Opole 2008, s. 19-32.

- Zur Frage der Nebensätze mit besetztem Nachfeld in den Urkunden aus der Teschener Kanzlei, w: Aspekte der Sprachwissenschaft: Bettina Bock (red.): Linguistik -Tage in Jena, Verlag Dr. Kovač: Hamburg 2010, s. 49-58.

d) Badania pisanego i mówionego języka Bielskiej Niemieckiej Wyspy Językowej.

- Zum Schriftdialekt der deutschen Sprachinsel Bielitz im Frühneuhochdeutschen. In: Dynamik der Sprache(n) und der Disziplinen21. internationale Linguistiktage der Gesellschaft für Sprache und Sprachen in Budapest. Elisabeth Knipf-Komlósi,Peter Öhl, Attila Péteri, Roberta V. Rada (Hrsg.), Budapest 2013, S. 149-154.

e) Analiza danych statystycznych dotyczących stosunków językowych.

Dane statystyczne są często mało wiarygodnymi źródłami. Dopiero analiza danych źródłowych, na podstawie których opracowywano urzędowe statystyki, pozwala na uzyskaniu bardziej prawdziwego obrazu kontaktu językowego badanych miejscowości. Badania dotyczą dawnej Bielskiej Niemieckiej Wyspy Językowej i miejscowości przemysłowych Śląska Cieszyńskiego:

Pozycje na ten temat:

- Soziolinguistische Auswertung der sprachlichen Verhältnisse in Kamitz angesichts der Volkszählung von 1890. W: Maria Katarzyna Lasatowicz / Jarosław Bogacki (red.)

Deutsche Sprache in kulturell mehrfach kodierten Räumen. Medien, Kultur, Politik. Berlin 2018. S. 11-20.

- Złożone do druku: Bahnhofsiedlung Dzieditz (Teschener Schlesien) – Statistik versus Realität.

f) Edycja tekstów źródłowych:

Wydanie wraz Janusze Spyrą znacznych rozmiarów edycji pism ks. Leopolda Jana Szersznika, oświeceniowego erudyty z Cieszyna: Malo invidiam quam misericordiam. Wybór pism i dokumentów dotyczących Leopolda Jana Szersznika. Wyd.: Janusz Spyra, Grzegorz Chromik. Książnica Cieszyńska, Cieszyn 2014. S. 615. Pisma księdza Szersznika stanowią ważne źródło do badań na historią Śląska Cieszyńskiego (m.in. topografia miejscowa, historia gospodarcza, stosunki polityczne, sprawy językoznawcze – m.in. zapiski używanej na przełomie XVIII i XIX gwary cieszyńskiej, odpisy starych dokumentów). Ks. Szersznik w swoich pismach posługiwał się dwoma językami – niemieckim i łaciną.

Przy okazji tej edycji zanalizowano jego niemczyznę, co pozwoliło na wysnucie hipotezy, że jego językiem ojczystym była polska gwara cieszyńska (Spuścizna piśmienna Leopolda Jana Szersznika jako materiał badań językoznawczych. W: Malo invidiam quam misericordiam. Wybór pism i dokumentów dotyczących Leopolda Jana Szersznika. Wyd.: Janusz Spyra, Grzegorz Chromik. Książnica Cieszyńska, Cieszyn 2014. S. 90-101).

g) Badania z dziedziny translatoryki:

Wieloletnia praca w charakterze tłumacza przysięgłego języka niemieckiego oraz prowadzenie zajęć z studentami z zakresu tłumaczenia tekstów specjalistycznych pozwalają na zastosowanie zdobytych spostrzeżeń w praktyce. Efekty tych spostrzeżeń zawarto w artykule: Trudności związane z rozbieżnością znaczeniową między polskimi a niemieckimi terminami prawnymi z zakresu przepisów drogowych, w: Krzysztof Hejwowski (red.): Tłumaczenie, leksyka, frazeologia, styl. Instytut Lingwistyki Stosowanej UW: Warszawa 2010, s. 278-284.

6. Udział w konferencjach międzynarodowych

W okresie 2003-2018 wziąłem udział w kilkudziesięciu konferencjach naukowych, w większości międzynarodowych, które odbyły się w Polsce, Niemczech, Rosji, Czechach, Rumunii, Słowenii, na Słowacji, Węgrzech i we Francji.

Były to ogólne konferencje językoznawcze, germanistyczne jak i specjalistyczne, poświęcone zagadnieniom mniejszości niemieckich i badaniom nad językami kancelaryjnymi. Wykaz konferencji podany jest w spisie publikacji.